

Gál Csaba ny. mk. ezredes:

NEMZETKÖZI KATONAI ÉS HADITECHNIKAI SZEMLE

INDIA TERMOBÁRIKUS LÖVEDÉKET TESZTELT

Indiában az év elején a fejlesztő vállalat tesztelt egy új páncéltörő lövedéket, amelynek pusztítóhatását termobárikus robbanással egészítették ki.¹ A tesztelés során a hazai Arjan típusú harckocsi 120 mm-es ágyújából lőttek ki lövedékeket, céltárgyakként T-55 típusú harckocsikat használtak. A harckocsi páncélzatának áttörését követően a lövedék a küzdőtérben felrobbant, és a robbanás hatását erősítette a lövedékből kiszabaduló gyújtófolyadék berobbanása. A célokként szolgáló harckocsikban légnyomást és hőmérsékletet mérő eszközöket helyeztek el, hogy ellenőrizhessék a lövedék hatékonyságát.

MAURITÁNIA TÖRÖK HARCJÁRMŰVEKET VÁSÁROLT

Mauritánia legalább 12 db török Cobra típusú páncélozott szállító járművet szerzett be az ENSZ békeművelete keretében Közép-Afrikában települt zászlóalja számára.² Az ENSZ-jelzéssel ellátott, fehérre festett 12 járműről az állami televízió januárban közölt képeket, mielőtt azok a műveleti területre indultak volna. A felvételen látható járművek fegyverzete egy-egy 12,7 mm-es W-85 típusú kínai nehéz géppuska és egy-egy 7,62 mm-es – az orosz PK-ra hasonlító – géppuska. A török Otokar vállalat által gyártott 4×4 kerékképletű jármű maximális tömege 12 000 kg, maximális sebessége úton 110 km/h, hatótávolsága 700 km, a vezetőn és a parancsnokon kívül hét katonát szállíthat.³

AKTÍV VÉDELMI RENDSZER IZRAELI HARCJÁRMŰVÖN

2016 januárjában – az eredetileg tervezettnél közel egy évtizeddel később – megkezdődött az izraeli Namer páncélozott szállító harcjármű hazai fejlesztésű Trophy aktív védelmi rendszerrel ellátott változatának a csapatpróbája.⁴ A tesztelések után a Trophy rendszert minden új gyártású Namer megkapja. A Namer a Merkava IV harckocsi alvázára épült eszköz, tömege 60 tonna, és szakértők szerint az aktív védelmi rendszerrel felszerelve a legerősebb páncélvédelemmel ellátott harcjármű lesz. A Namerrel az izraeli haderőben még tömegesen alkalmazott M113 típusú páncélozott szállító járműveket kívánják felváltani. A Trophy aktív védelmi rendszert először Merkava IV típusú harckocsikra szerelték fel, az első harci alkalmazására 2011 márciusában került sor, amikor egy RPG-29-ből indított

¹ http://defense-update.com/20160111_thermobaric-round.html (Letöltés időpontja: 2016. 01. 30.)

² <http://www.defensenews.com/story/defense/land/vehicles/2016/01/29/mauritania-acquires-turkish-made-cobra-aps/79512986/> (Letöltés időpontja: 2016. 01. 30.)

³ <http://www.otokar.com/en-us/products/Documents/cobra-ii.pdf> (Letöltés időpontja: 2016. 03. 11.)

⁴ <http://www.defensenews.com/story/defense/land/vehicles/2016/01/28/israel-trophy-active-protection-system-aps/79460018/> (Letöltés időpontja: 2016. 01. 30.)

páncéltörő gránátot semmisített meg. A Trophy rendszer a 360 fokban pásztázó négy sikanennája segítségével érzékeli a bármely irányból érkező rakétát, azt folyamatosan követi a röppályáján, majd a jármű két oldalán elhelyezett nagy pontosságú fegyverrel söréteket lök ki a már csak néhány méterre lévő rakétára. A sörétekkel való ütközés beindítja a rakéta robbanófejét. A védendő járművet így csak a rakéta darabjai érik el, amelyek ellen a páncélzat már elegendő védelmet nyújt.⁵

AZ AFGÁN BIZTONSÁGI ERŐK MÉG ÉVEKIG SEGÍTSÉGRE SZORULNAK

Miután a Pentagon John Nicholson tábornokot választotta az amerikai vezetésű afganisztáni NATO-művelet⁶ következő parancsnokának, januárban sor került a jelölt szenátusi meghallgatására.⁷ Nicholson tábornok elismerte, hogy az afgánok „született harcosok”, de az afgán haderő kialakítása lassan halad, azon belül is kiemelte a légierőt, valamint szükségesnek tartotta, hogy az afgán haderőben jelentősen javítsák a sebesültek evakuálásának képességét. A tábornok szerint több évre is szükség lehet a megfelelő képességek eléréséhez. Kérdésre válaszolva egyetértett azzal a megállapítással, hogy a biztonsági helyzet egyre rosszabb. Ennek két fő oka, hogy 2015-ben a tálibok növelték tevékenységük intenzitását, és az Iszlám Állam harcosainak aktivitása is egyre érezhetőbb volt az országban. Ezt jelzi az is, hogy Obama elnök 2016 végén 9800 amerikai katonát akar állomásoztatni Afganisztánban, szemben azzal a korábbi ígéretével, hogy az év végére az amerikai kontingens létszáma 1000 főre fog csökkenni.

KÍNA LÉGVÉDELMI RAKÉTÁKAT TELEPÍTETT A PARACEL-SZIGETEKEN

Február 14-én az Eros B felderítő műhold kínai HQ–9 légvédelmi rakétarendszert észlelt a Paracel-szigetek egyikén.⁸ A HQ–9 „nagyon hasonlít” az orosz Sz–300-as légvédelmi rakétarendszerhez, de azt továbbfejlesztették, és hatótávolságát 230 km-re növelték.⁹ A műhold előző, február 3-án a térségről készített felvételein a rakétarendszernek még nem volt nyoma. Az új felvételeken az elemzők négy függőleges állapotban lévő indítókonténeret és hat hordozójárművet azonosítottak be. A járművek elhelyezkedéséből a szakértők azt a következtetést vonták le, hogy akkor az eszközök csak az ideiglenes helyükön voltak. Feladatuk valószínűleg az, hogy védelmet biztosítsanak a szigeten végzendő munkálatokhoz – indítóállások, bunkerek, utak építése stb. Kína döntésétől függ, hogy a rakétarendszer végleg a szigeten marad, vagy később visszatelepítik a kontinensre.

⁵ <http://www.algemeiner.com/2014/10/21/israel-to-offer-idfs-trophy-vehicle-active-defense-system-to-u-s-video/#> (Letöltés időpontja: 2016. 03. 11.)

⁶ Resolute Support Mission (RSM)

⁷ http://www.spacewar.com/reports/Afghan_security_forces_need_years_of_help_US_general_999.html (Letöltés időpontja: 2016. 01. 30.)

⁸ http://defense-update.com/20160218_woody_island_hq9.html (Letöltés időpontja: 2016. 02. 21.)

⁹ <http://www.globalsecurity.org/military/world/china/hq-9.htm> (Letöltés időpontja: 2016. 03. 17.)

KÍNA JAVÍTTJA LÉGTÉRFELDERÍTŐ KÉPESSÉGÉT A DÉL-KÍNAI-TENGEREN

Kína a Dél-kínai-tenger egyes nagyobb szigetein fel- és leszállópályákat, kikötőket épít, esetleg légvédelmi rakétarendszereket telepít, míg a Spratly-szigetek kisebb tagjain, zátonyain – Gaven, Hughes, Johnson, Cuarteron – előretolt légvédelmi radarrendszereket helyez el.¹⁰ Kínától közülük a Cuarteron-zátony van legmesszebb, amelyen a kínaiak egy több mint 200 ezer négyzetméteres mesterséges szigetet építettek fel. Hírszerzési információk szerint a szigeten két radartorony és számos 20 m magas oszlop áll, amelyek valószínűleg egy nagyfrekvenciás radarrendszer elemei. Ez a rendszer lehetővé teszi Kína számára, hogy megfigyelje a Dél-kínai-tenger déli területeinek tengeri és légi forgalmát. A radarrendszer elemei mellett a szigeten egy bunker, helikopter-leszállóhely, épületek, móló daruval és világítótorony is épült.

NÖVEKSZIK A KERESLET A HADITENGERÉSZETI JÁRŐR-REPÜLŐGÉPEK IRÁNT A DÉL-KÍNAI TENGER TÉRSÉGÉBEN

A Dél-kínai-tenger egyik vitatott hovatartozású szigetén megjelent kínai légvédelmi rakétarendszerrel kapcsolatos hír szinte azonnal megnövelte a hírszerzési információk iránti igényt a térség országaiban.¹¹ Szingapúrban február első felében tartották a hagyományos repülőtechnikai kiállítást, ahol a látogatók a szokottnál erősebben érdeklődtek az olyan eszközök iránt, amelyekkel figyelemmel kísérhetőek a tengereken folyó különböző katonai jellegű tevékenységek, de a kiállítók is több, erre a célra alkalmas repülőeszközzel jelentkeztek. A svéd Saab cég két repülőgéptípusra – Q400 és Global 6000 – ajánlja a Swordfish elnevezésű rendszerét. A Swordfish rendszerrel szerelt Global 6000 a különböző elektronikus felderítőrendszerek mellett fegyverzetként egy-egy RBS-15 hajó elleni robotrepülőgépet és könnyű torpedót hordoz. A Saab úgy értékeli, hogy az ázsiai–csendes-óceáni térségben folyamatosan növekszik a tengeralattjárók száma, ami 2020-ra elérheti a kétszázat, és felderítésük egyre fontosabb lesz. A Boeing a korszerű P-8 Poseidon típusú repülőgépet ajánlotta megvételre. Haditengerészeti járőröző feladatokra több kisebb, légszavaras gázturbinás repülőgépet is ajánlottak a kiállítók, mint pl. az Airbus a CN-235-öst és C-295-öst, a RUAG a Dornier 228-ast.

FRANCIA TÁBORNOK A BRIT HADERŐBEN

2010-ben Nagy-Britannia és Franciaország megállapodtak abban, hogy szorosabbra fogják katonai kapcsolataikat, erősítik együttműködésüket.¹² E megállapodás eredményeként – csereprogram keretében – jelenleg 17 francia tiszt szolgál a brit szárazföldi csapatoknál, a haderő összességében pedig mintegy 60 fő. Ebben az évben az együttműködés mérföldkőhöz érkezett, ugyanis áprilistól már tábornokok cseréjére is sor került. A brit 1. hadtest parancsnokhelyettese egy francia dandártábornok lett, míg hasonló beosztást tölt be egy brit ezredes

¹⁰ http://defense-update.com/20160223_chinese_radars.html (Letöltés időpontja: 2016. 02. 21.)

¹¹ <http://www.defensenews.com/story/defense/air-space/2016/02/20/china-island-building-fuels-patrol-aircraft-market/80569266/> (Letöltés időpontja: 2016. 02. 21.)

¹² <http://www.telegraph.co.uk/news/uknews/defence/12143482/Sacre-Bleu-French-general-to-join-British-Army.html> (Letöltés időpontja: 2016. 02. 21.)

a francia haderőben. A brit hadtest állománya 14 ezer fő, de tartozik hozzá 14 ezer tartalékos is. Egyes elemei a világ különböző részein szolgálnak. A brit haderőben 2015 óta szolgál egy amerikai tábornok is, aki a brit 3. hadtest parancsnokhelyettesi funkcióját tölti be. Egy brit főtiszt szerint az amerikaiakkal folytatott együttműködés során érezni lehet, hogy ők egy hatalmas országot képviselnek, és bár udvariasak, de az együttműködés során egyértelmű, hogy ki a főnök. A franciákkal azonban más a helyzet. Nekik is volt gyarmatbirodalmuk, a két ország is hasonló méretű, ezért a britek könnyebben kijönnek a franciákkal. A nyelvi különbségek sem jelentenek legyőzhetetlen akadályt.

A NATO NEM LENNE KÉPES MEGÁLLÍTANI AZ OROSZ HARCKOCSIKAT A BALTIKUMBAN

Az amerikai RAND Corporation¹³ nonprofit vállalat elemzői különböző háborús forgatókönyvek¹⁴ alapján azt vizsgálták, hogy az orosz csapatok mennyi idő alatt lennének képesek eljutni Tallinnig vagy Rigáig.¹⁵ A 16 oldalas elemzés végkövetkeztetése szerint az ész, a lett és a litván csapatok nem tudnák az orosz csapatokat érdemlegesen feltartóztatni, és azok 60 órán belül elérnék Riga vagy Tallinn külvárosát. Ebben az esetben a NATO előtt csak kevés válaszlehetőség maradna, és mindegyik rossz lenne. A NATO részéről esetleg indítandó ellencsapás nukleáris eszkalációhoz vezethetne. Ha viszont a NATO elfogadná a kialakult helyzetet, az „megjósolhatóan katasztrofális következményekkel járna a szövetség, és nem mellékesen a Baltikumban élők számára”. Az elemzők szerint hétdandárnyi erő – köztük páncéloscsapatok – állomásoztatása a balti államokban annak megfontolására készítené Moszkvát, hogy a várható komoly veszteségek kockázatával támadást kezdeményezzen a NATO-tag balti államok ellen. Az amerikai védelmi miniszter szerint mostanában az amerikai vezetés jobban aggódik az esetleges orosz akciók miatt, mint bármikor a Szovjetunió összeomlása óta. Az Amerikai Egyesült Államok a 2017. évi költségvetési törvényjavaslatban 3,4 milliárd dollárt szán – a jelenlegi 789 millió helyett – arra, hogy a kelet-európai országokban amerikai csapatokat telepítsen az orosz fenyegetés okozta félelem csökkentése érdekében.

ÚJABB OROSZ LÉGI VEZETÉSI PONTOT HOZNAK LÉTRE

Az orosz védelmi minisztérium tervbe vette egy újabb – a második – korszerűsített hadászati rendeltetésű légi vezetési pont megrendelését, amelyet egy Il–80 típusú repülőgép bázisán alakítanak ki.¹⁶ A repülőgép átveheti a szárazföldi vezetési pontok szerepét, ha azok vagy a kommunikációs központok, vonalak megsemmisülnek, nem működnek. Fedélzetéről megvalósítható a szárazföldi csapatok, a repülő- és kozmikus csapatok, a haditengerészet és a rakétacsapatok irányítása. Feladata hasonló az Amerikai Egyesült Államok E–4B típusú

¹³ Az 1948. május 14-én kelt alapító okirat szerint a RAND Corporation feladata a következő: „Támogatni és előmozdítani a tudományos, oktatási és jótékonyági tevékenységet az Amerikai Egyesült Államok polgárainak jóléte és biztonsága érdekében.” http://www.grotius.hu/doc/pub/KHBYEM/2009_149_kiss_peter_rand_corp.pdf (Letöltés időpontja: 2016. 03. 20.)

¹⁴ http://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/research_reports/RR1200/RR1253/RAND_RR1253.pdf (Letöltés időpontja: 2016. 03. 20.)

¹⁵ <http://www.telegraph.co.uk/news/uknews/defence/12139050/Nato-cannot-stop-Russian-tanks-in-the-Baltics-wargames-predict.html> (Letöltés időpontja: 2016. 02. 21.)

¹⁶ <http://www.rg.ru/2016/02/21/minoborony-rf-namereno-poluchit-samolet-sudnogo-dnia.html> (Letöltés időpontja: 2016. 02. 21.)

légi vezetési pontjához, amelyet egy Boeing–747-ből alakítottak ki. A második orosz légi vezetési pont lesz a már hadrendben lévőnek a tartaléka, ha az valami miatt nem tudja ellátni feladatát. A védelmi minisztérium emellett tervbe vette több, az Il–22 típusú repülőgép bázisán létrehozott általános rendeltetésű légi átjátszóállomás beszerzését is. Oroszországban az utóbbi időben nagyobb hangsúlyt fektetnek a korábbiaknál korszerűbb, megbízhatóbb vezetési pontok rendszerbe állítására. A vezérkar, valamint a repülő- és kozmikus csapatok parancsnoksága is tervezi a saját légi vezetési pontjainak a korszerűsítését.

IRÁN AZ OROSZ HADITECHNIKA POTENCIÁLIS PIACA

Az Irán elleni gazdasági szankciók megszüntetése lehetővé tette az ország számára a hozzáférést a külföldi bankokban korábban befagyasztott mintegy 40 milliárd dollárjához.¹⁷ Elemzők szerint az iráni vezetés ennek az összegnek az ötödét szánja haditechnikai eszközök vásárlására. Orosz értékelés szerint Irán nemzetközi befolyása növekszik, aktív szerepet játszik a Közel- és Közép-Kelet folyamataiban, és jelentős hatással van/lesz a térség biztonságára és geopolitikai helyzetének az alakulására. Már jelenleg is aktívan részt vesz a fegyveres harcokban, ha nem is hivatalosan, de tanácsadókon és önkénteseken keresztül. Mindezek – valamint az, hogy gazdasági, katonai és technológiai szempontból a térség egyik jelentős tényezőjének számít – azt eredményezik, hogy Irán Oroszország számára az eddiginél is fontosabb és jelentősebb haditechnikai piac lehet. Február elején az iráni védelmi miniszter tett látogatást Moszkvában, majd a hónap második felében az orosz partner vizitált Teheránban. Mindkét látogatás során fontos napirendi pont volt a haditechnikai együttműködés. Az iráni légierő repülőgépeinek 80%-a műszaki szempontból nincs a szükséges állapotban, a haditengerészet hajóinak – alkatrészhiány miatt – csak kevesebb mint 60%-a hadra fogható, a három – még szovjet gyártású – tengeralattjáróból kettő nagyjavításra szorul. Orosz szakértők abban bíznak, hogy az Iránba irányuló rövid távú haditechnikai export elérheti a 8 milliárd dollárt. A felajánlott eszközök között lehetnek Szu–30SzM és Jak–130 repülőgépek, Mi–8/17 helikopterek, Basztyion és Jahont partvédelmi rendszerek, felszíni hajók és dízel-elektromos tengeralattjárók, légvédelmi rakétarendszerek stb.

AZ OROSZ FEGYVEREXPORT VOLUMENE NEM VÁLTOZOTT

A SIPRI¹⁸ adatbázisa szerint az orosz fegyverexport értéke 2015-ben 5,483 Mrd USD volt, és lényegében megegyezett az előző évvel (5,468 Mrd USD).¹⁹ 2015-ben is India volt az orosz haditechnikai eszközök, felszerelések és az azokkal kapcsolatos szolgáltatások legnagyobb vásárlója (1,964 Mrd USD), öt Kína (824 M USD) és Vietnam (812 M USD) követte. További jelentősebb vásárlók Irak (426 M), Kazahsztán (412 M), Algéria (284 M), Azerbajdzsán (181 M), Fehéroroszország (155 M), Nigéria (87 M) és Banglades (79 M) voltak.

¹⁷ <http://www.vpk-news.ru/articles/29459> (Letöltés időpontja: 2016. 02. 21.)

¹⁸ Stockholm International Peace Research Institute.

¹⁹ http://defense-update.com/20160304_russian_defense-export-2015.html (Letöltés időpontja: 2016. 03. 11.)

PÉNZVISSZAFIZETÉSRE KÖTELEZTEK BRIT HELIKOPTERPILÓTÁKAT

A brit szárazföldi csapatok légi hadtesténél²⁰ vizsgálták a helikopterpilóták kifizetett illetményeit. A revízió megállapította, hogy az elmúlt évtizedben mintegy 200 aktív, illetve már leszerelt pilóta – adminisztratív hiba miatt – összesen 829 ezer fonttal több pénzt kapott a repült órák után, mint amennyit valóban ki kellett volna fizetni nekik.²¹ A védelmi minisztérium januárban megkezdte a túlfizetések behajtását. Az érintett aktív állománytól havonta négy napi illetményt vonnak le. Van olyan pilóta, akinél 30 ezer fontos tartozást állapítottak meg. A helikopterpilóták körében nagy felháborodást váltott ki az intézkedés, és erre hivatkozva legalább tizenöten bejelentették távozási szándékukat.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- http://defense-update.com/20160111_thermobaric-round.html
- <http://www.defensenews.com/story/defense/land/vehicles/2016/01/29/mauritania-acquires-turkish-made-cobra-apcs/79512986/>
- <http://www.otokar.com/en-us/products/Documents/cobra-ii.pdf>
- <http://www.defensenews.com/story/defense/land/vehicles/2016/01/28/israel-trophy-active-protection-system-aps/79460018/>
- <http://www.algemeiner.com/2014/10/21/israel-to-offer-idfs-trophy-vehicle-active-defense-system-to-u-s-video/#>
- http://www.spacewar.com/reports/Afghan_security_forces_need_years_of_help_US_general_999.html
- http://defense-update.com/20160218_woody_island_hq9.html
- <http://www.globalsecurity.org/military/world/china/hq-9.htm>
- <http://www.defensenews.com/story/defense/air-space/2016/02/20/china-island-building-fuels-patrol-aircraft-market/80569266/>
- http://defense-update.com/20160223_chinese_radars.html
- <http://www.telegraph.co.uk/news/uknews/defence/12143482/Sacre-Bleu-French-general-to-join-British-Army.html>
- http://www.grotius.hu/doc/pub/KHBYEM/2009_149_kiss_peter_rand_corp.pdf
- http://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/research_reports/RR1200/RR1253/RAND_RR1253.pdf
- <http://www.telegraph.co.uk/news/uknews/defence/12139050/Nato-cannot-stop-Russian-tanks-in-the-Baltics-wargames-predict.html>
- <http://www.rg.ru/2016/02/21/minoborony-rf-namereno-poluchit-samolet-sudnogo-dnia.html>
- <http://www.vpk-news.ru/articles/29459>
- http://defense-update.com/20160304_russian_defense-export-2015.html
- <http://www.telegraph.co.uk/news/uknews/defence/12197195/Army-in-MoD-row-after-top-pilots-are-forced-to-hand-back-thousands-in-flying-pay.html>

²⁰ Army Air Corps.

²¹ <http://www.telegraph.co.uk/news/uknews/defence/12197195/Army-in-MoD-row-after-top-pilots-are-forced-to-hand-back-thousands-in-flying-pay.html> (Letöltés időpontja: 2016. 03. 21.)